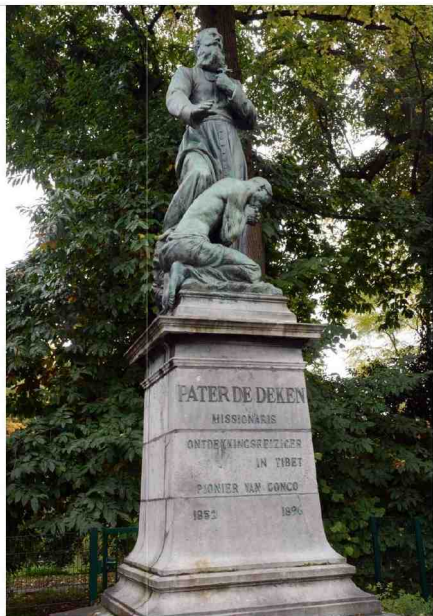

Kunsthal Extra City herwerkt fout standbeeld

Operatie propere beelden

Hoe moet het verder met de standbeelden die een racistische boodschap verkondigen of het kolonialisme verheerlijken? Die vraag stond centraal in de Antwerpse kunsthal Extra City. Het publiek mocht zijn ding doen met een beeld van pater De Deken die zijn knie drukt op een zwarte slaaf. **JANINE MEIJER**

'Het verwijderen van de beelden is geen oplossing. Dan stopt de reflectie'

IBRAHIM MAHAMA
Kunstenaar

Links het originele beeld in Wilrijk, rechts de replica waarmee het publiek in Extra City aan de slag gaat.
© Ludo Maer/Worm Kempenaers

Het verzet groeit tegen beelden in de publieke ruimte die een racistische boodschap verkondigen of die het kolonialisme verheerlijken. Vorige week werd een buste van Leopold II uit het Dudenpark in Brussel ontvreemd. Al jaren ijvert de actiegroep Decolonize Belgium voor het verwijderen van standbeelden van Leopold II, die als stichter en bezitter van Kongo-Vrijstaat miljoenen slachtoffers op zijn geweten heeft. Gisteren, op de dag van de moord op Patrice Lumumba, organiseerde Hand in Hand verschillende acties onder de noemer #DekoloniseerMijnStad.

Ook in het buitenland vindt men dat dergelijke kunstwerken niet langer passen in het straatbeeld. Vorige zomer kwam het in Charlottesville in de Amerikaanse staat Virginia tot hevige rellen tussen voor- en tegenstanders van een standbeeld van Robert E. Lee. Hij was de aanvoerder van de zuidelijke staten in de Amerikaanse burgeroorlog en een voorstander van slavenhandel.

Pater De Deken

'Mensen accepteren dergelijke racistische boodschappen niet langer', zegt historicus en diversiteitsexpert Omar Ba. 'De samenleving verkleurde de tijd van de witte dominantie is voorbij.'

Ba was medelagovond in de Berghemse Kunsthal Extra City de moderator van een discussie over wat er met de beelden moet ge-

beuren. Het publiek werd er uitgenodigd om een standbeeld van pater De Deken opnieuw vorm te geven.

Kopje kleiner

Aan het begin van de avond stond er midden in de kunsthal een prachtige kopie in klei van het originele werk. Het beeld, dat aan de rand van het gemeenteplein in Wilrijk staat, is al jaren omstrede. Het toont een witte pater die zijn knie drukt op de rug van een zwarte slaaf die zich onderdanig aan zijn voeten heeft geworpen, met zijn handen in elkaar gevouwen. Alsof de zwarte slaaf - vermoedelijk uit Congo - de witte pater om vergiffenis vraagt.

Nauwelijks een uur later ligt het afgezaagde bovenclichaam van

de pater naast het standbeeld, is er een hamer in zijn gezicht gedrukt en is zijn arm afgebroken. De bedoeling van het publiek was om de pater kleiner te maken, zodat hij op gelijke hoogte zou komen te staan met de zwarte man en ze elkaar recht in de ogen konden kijken. Maar na het afzagen van het bovenclichaam werd niet duidelijk hoe het verder moest.

Ontkenning

'Dit beeld is een verhoerlijking van de missionering en de kolonisering en past niet langer in de publieke ruimte', zegt Secou Oulougouem van de actiegroep Decolonize Belgium. 'Het is een schande dat dergelijke beelden met ons belastinggeld worden onderhouden.'

Er wordt geknikt. Maar wat moet er met de beelden gebeuren? 'De beelden verwijderen is geen oplossing', zegt een jongeman met een bril en een glas bier in zijn handen. 'Dat zou een ontkenning van de geschiedenis zijn. Misschien moeten we de beelden verzamelen in een museum en daar duiding en context bij geven.'

Kunstenaar Ibrahim Mahama, die op een bankje naast het afgebroken kunstwerk zit, luistert aandachtig naar de commentaren uit het publiek. Deze avond, die deel uitmaakt van het project *On monumental silences*, heeft hij samen met curator Antonia Alampi opgezet. 'Hoe het kunstwerk er straks uit zal zien, is van secundair belang; aldus Mahama. 'Het gaat mij om de discussie. Welke

boodschap willen we onze kinderen geven over de koloniale geschiedenis? Passen deze racistische beelden nog in onze hedendaagse maatschappij? Hoe willen we vandaag met elkaar omgaan?'

'Laat het verkommeren'

Mahama groeide op in Tamale in Ghana, en werd bekend met zijn kunstwerken van juten zakken. De aanwezigheid van een beeld als dat van pater De Deken in de Vlaamse openbare ruimte heeft hem niet verbaasd. 'Overal ter wereld staan er soortgelijke beelden die eenzelfde sfeer uitdragen. Het is goed dat die steeds vaker in vraag worden gesteld. Ik ben het ermee eens dat het verwijderen van de beelden geen oplossing is. Dan stopt de reflectie.'

Het project van Mahama maakt deel uit van een samenwerking tussen kunsthal Extra City en het Middelhuismuseum. 'De bedoeling is om te onderzoeken of er beelden in Antwerpen staan waar we vandaag anders naar kijken dan een aantal jaar geleden', legt directeur Sara Weyns van het Middelhuismuseum uit.

Behalve de beelden in een museum plaatsen, met duiding en context, ziet Weyns nog een oplossing. 'Ze kan ook besluiten om het onderhoud van de kunstwerken stop te zetten en te kijken wat er gebeurt. In Oostende staat een standbeeld van Leopold II waar activisten een hand van hebben afgehaakt. Het standbeeld is niet hersteld en de boodschap is duidelijk.'

Na afloop van de avond in Kunsthal Extra City ligt het afgehaakte bovenclichaam van pater De Deken nog steeds op de grond. Met de input van de avond gaat Mahama een nieuwe versie van het standbeeld maken, in klei. Daarnaast zal hij een waarheidsgetrouwe versie in rubber symboliseren. Het materiaal is niet toevallig gekozen. 'Aan rubber kleef je een bolisch veel bloed. Door voor deze grondstof te kiezen, benadruk ik de uitbuiting van de arbeiders en het feit dat er tijdens de koloniale grote hoeveelheden grondstoffen uit Afrika zijn geroofd'

'On monumental silences' is vanaf 27/1 te zien in kunsthal Extra City in Berchem.